

CONFERENCE OF INGOs
OF THE COUNCIL OF EUROPE

CONFERENCE DES OING DU
CONSEIL DE L'EUROPE

CONF/PLE(2009)CODE1

COD DE BUNE PRACTICI PENTRU PARTICIPAREA CIVILĂ LA PROCESUL DE LUARE A DECIZIILOR

Adoptat de Conferința ONG-urilor Internaționale în sesiunea din 1 octombrie 2009

Index

I. Introducere	3
II. Obiective și ținte	4
III. Cadrul general de participare civilă	5
IV. Cum să implicăm	7
V. Matricea de participare civilă	16

I. Introducere

Una dintre preocupările majore ale democrațiilor moderne este înstrăinarea cetățenilor față de procesele politice. În acest context, ca și în multe altele, societatea civilă constituie un element important al procesului democratic. Aceasta oferă cetățenilor o cale alternativă, alături de cele ale partidelor politice și lobby-urilor de canalizare de opinii diverse și de asigurare a unor interese variate în procesul de luare a deciziilor.

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a recunoscut, în CM/Recomandarea (2007)14 octombrie 2007, „contribuția esențială adusă de ONG-uri la dezvoltarea și realizarea democrației și a drepturilor omului, în special prin promovarea conștientizării publicului, participarea la viața publică și asigurarea transparenței și responsabilitatea autorităților publice”.

La reuniunea Forumului Consiliului Europei pentru Viitorul Democrației desfășurată în Suedia în iunie 2007, participanții au făcut apel la Conferința ONG-urilor Internaționale ale Consiliului Europei să elaboreze un Cod de Bune Practici pentru Participare Civilă care ar acoperi subiecte precum mecanisme pentru participarea ONG-urilor în procesele de luare a deciziilor și implicarea societății civile în politicile publice.

Astfel, Conferința ONG-urilor Internaționale s-a bazat pe acesta, asumându-și responsabilitatea de a elabora proiectul de Cod de Bune Practici pentru Participarea Societății Civile la Procesul de Luare a Deciziilor. Acest document stabilește raționamentul, cadrul și mijloacele de participare civilă largită. Acesta a fost pregătit de către reprezentanți cu experiență ai societății civile, elaborat într-un proces de consultare la nivel european, testat și comentat de către membri ai organizațiilor neguvernamentale naționale și internaționale (ONG-uri) și este deja folosit de factori activi și reprezentanți ai autorităților.

Conferința de ONG-uri Internaționale ale Consiliului Europei a elaborat un instrument prietenos pentru utilizatori, structurat și pragmatic, care vizează factorii de decizie și societatea civilă organizată, inclusiv ONG-uri.

Codul oferă un repertoriu de bune practici. El nu are un caracter obligatoriu, nu prescrie reguli și nu necesită mecanisme de aplicare. Acesta oferă tuturor actorilor din procesul democratic linii directoare care decurg din experiența practică concretă de dialog și cooperare între ONG-uri și autoritățile publice. Scopul final este de a facilita interacțiunea acestora și de a spori capacitatea cetățenilor și participarea la procesul democratic la nivel local, regional și național.

Conferința a solicitat consultanță și contribuții din partea altor instituții ale Consiliului Europei. Atât Congresul Autorităților Locale și Regionale din Europa cât și Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei au salutat Codul de Bune Practici: Congresul este gata să contribuie la promovarea acestuia și să îl utilizeze în activitatea sa, iar Adunarea Parlamentară, la rândul ei, a subliniat importanța deosebită a instrumentelor electronice în participare.

Acest instrument ar trebui să aibă și va avea repercusiuni politice. Aceasta va da un impuls și suport tendinței actuale în rândul autorităților locale, regionale și naționale să se consulte și să coopereze cu societatea civilă în aducerea unor instrumente moderne în guvernare democratică și, în același timp, adâncirea participării cetățenilor în viața publică.

II. Obiective și ținte

Principalul obiectiv al acestui Cod de Bune Practici pentru Participarea Civilă este de a contribui la crearea unui mediu favorabil pentru ONG-uri în Statele Membre ale Consiliului Europei și în Belarus prin definirea la nivel european a unui set de principii, linii directoare, instrumente și mecanisme generale de participare civilă în procesul politic de luare a deciziilor. Intenția este ca acest Cod de Bune Practici să fie implementat la nivel local, regional și național. Codul de Bune Practici se bazează pe experiențele reale ale ONG-urilor din toată Europa, care își împărtășesc bunele lor practici și metodele valabile de angajare a autorităților publice.

Un obiectiv suplimentar pentru Codul de Bune Practici este de a fi un instrument relevant și eficient pentru ONG-urile de la nivel local până la nivel internațional în dialogul lor cu parlamentul, guvernul și autoritățile publice. Acesta își propune să fie un instrument interactiv, orientat către acțiune, astfel încât să fie util pentru ONG-uri, precum și pentru autoritățile publice din toată Europa. Ca o modalitate de a sprijini aplicarea prezentului Cod de Bune Practici, va exista, de asemenea, o bancă de studii de caz și un set suplimentar de instrumente practice.

Codul de Bune Practici se adresează ONG-urilor naționale, inclusiv organizațiilor regionale și locale din Statele Membre ale Consiliului Europei și Belarus, precum și organizațiilor de la nivel european și internațional.

El vizează, de asemenea, autoritățile publice, care includ parlamentul, guvernul și administrația publică de la nivel local, regional și național. Ținta este largă, dar intenția este să existe segmente ale Codului de Bune Practici care să poată fi folosite la toate nivelurile administrației publice.

III. Cadrul general de participare civilă

III.i Parametrii societății civile

ONG-urile și societatea civilă organizată sunt în esență participanți la dezvoltarea și realizarea democrației și a drepturilor omului. O definiție a Consiliului Europei a ONG-urilor poate fi găsită în Recomandarea Comitetului de Miniștri (2007)¹⁴ care prevede că „ONG-urile sunt organisme sau organizații voluntare de auto-guvernare înființate cu scopul de a urmări obiectivele în esență non-profit ale fondatorilor sau ale membrilor acestora”. În legătură cu acest Cod de Bune Practici pentru Participare Civilă, termenul este considerat a se referi la societatea civilă organizată, inclusiv la grupurile de voluntariat, organizațiile non-profit, asociații, fundații, organizații de caritate, precum și la comunitatea geografică sau bazată pe interese și la grupurile de advocacy. Activitățile de bază ale ONG-urilor sunt axate pe valori de justiție socială, drepturile omului, democrația și statul de drept. În aceste domenii, scopul ONG-urilor este de a promova cauzele și de a îmbunătăți viețile oamenilor.

ONG-urile constituie o componentă esențială a participării într-o societate deschisă și democratică prin angajarea unui număr mare de indivizi. Faptul că multe dintre aceste persoane sunt și *alegători* subliniază relația de complementaritate cu democrația reprezentativă.

ONG-urile pot contribui prin cunoștințe și expertiză independentă la procesul de luare a deciziilor. Acest lucru a determinat guvernele de la toate nivelurile, de la nivel local și regional până la nivel național, precum și instituțiile internaționale, să apeleze la experiența și competența relevantă a ONG-urilor care să acorde asistență în dezvoltarea și implementarea politicilor. ONG-urile se bucură de o încredere unică din partea membrilor și a societății acestora de a exprima preocupările, de a le reprezenta interesele și de a obține implicarea în cauzele respective, furnizând astfel o contribuție crucială în elaborarea de politici.

Acest text evidențiază contribuția *societății civile organizate* în procesul democratic și nu este axat pe întrebarea legată de participarea civică, adică a persoanelor fizice. În acest caz, se înțelege că actul de dezvoltare de asociații și organizații comunitare constituie un act de organizare socială independentă și nu este pur centrat pe acțiune individuală. Se înțelege că grupurile organizate există pentru a veni în întâmpinarea nevoilor membrilor acestora și pentru beneficiul societății în general; prin urmare, acestea acționează ca un canal cheie de participare și de multiplicare pentru angajarea cetățenilor.

III.ii Principiile de participare civilă

Pentru a favoriza o relație constructivă, ONG-urile și autoritățile publice de la diferite niveluri ar trebui să acționeze în baza următoarelor principii comune:

Participare

ONG-urile strânge și canalizează punctele de vedere ale membrilor acestora, ale grupurilor de utilizatori și ale cetățenilor în cauză. Aceste informații oferă o valoare esențială procesului politic de luare a deciziilor, îmbunătățind calitatea, înțelegerea și aplicabilitatea pe termen lung a inițiativei strategice. O condiție prealabilă pentru acest principiu este că procesele de participare sunt deschise și accesibile, bazate pe parametri conveniți pentru participare.

Încredere

O societate deschisă și democratică se bazează pe interacțiunea onestă între actori și sectoare. Deși ONG-urile și autoritățile publice au de jucat roluri diferite, obiectivul comun de a îmbunătăți viețile oamenilor poate fi atins în mod satisfăcător doar dacă se bazează pe încredere, ceea ce implică transparență, respect și încredere reciprocă.

Responsabilitate și transparență

Acționarea în interesul public necesită deschidere, responsabilizare, claritate și responsabilitate atât din partea ONG-urilor, cât și din partea autorităților publice, în condiții de transparență în toate etapele.

Independență

ONG-urile trebuie să fie recunoscute drept organisme libere și independente în ceea ce privește obiectivele, deciziile și activitățile acestora. Ele au dreptul să acționeze independent și să pledeze pentru poziții diferite față de autoritățile cu care de altfel pot colabora.

III.iii Condiții de participare civilă

Condițiile care să permită viața asociativă sunt bine documentate. În conformitate cu Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (CEDO), acestea necesită libertatea de exprimare (articolul 10 din CEDO) și libertatea de întrunire și de asociere (articolul 11 din CEDO) și jurisprudența în domeniu a Curții Europene pentru Drepturile Omului.

Pentru a asigura că sunt încorporate fără discriminare contribuțiile esențiale ale ONG-urilor în procesul politic de luare a deciziilor, este necesar un mediu propice. Condițiile unui mediu favorabil includ statul de drept, respectarea principiilor democratice fundamentale, voință politică, legislație favorabilă, proceduri clare, sprijin pe termen lung și resurse pentru o societate civilă durabilă și spații comune pentru dialog și cooperare. Aceste condiții permit o relație constructivă între ONG-uri și autoritățile publice, bazată pe încredere reciprocă și înțelegere mutuală pentru *democrație participativă*.

IV. Cum să implicăm

Pentru a îndeplini obiectivul politic principal al Codului de Bune Practici pentru Participare Civilă, precum și pentru a asigura relevanța și aplicabilitatea practică a acestuia pentru ONG-uri în implicarea lor în procesul politic de luare a deciziilor, această secțiune descrie modul în care poate participa societatea civilă.

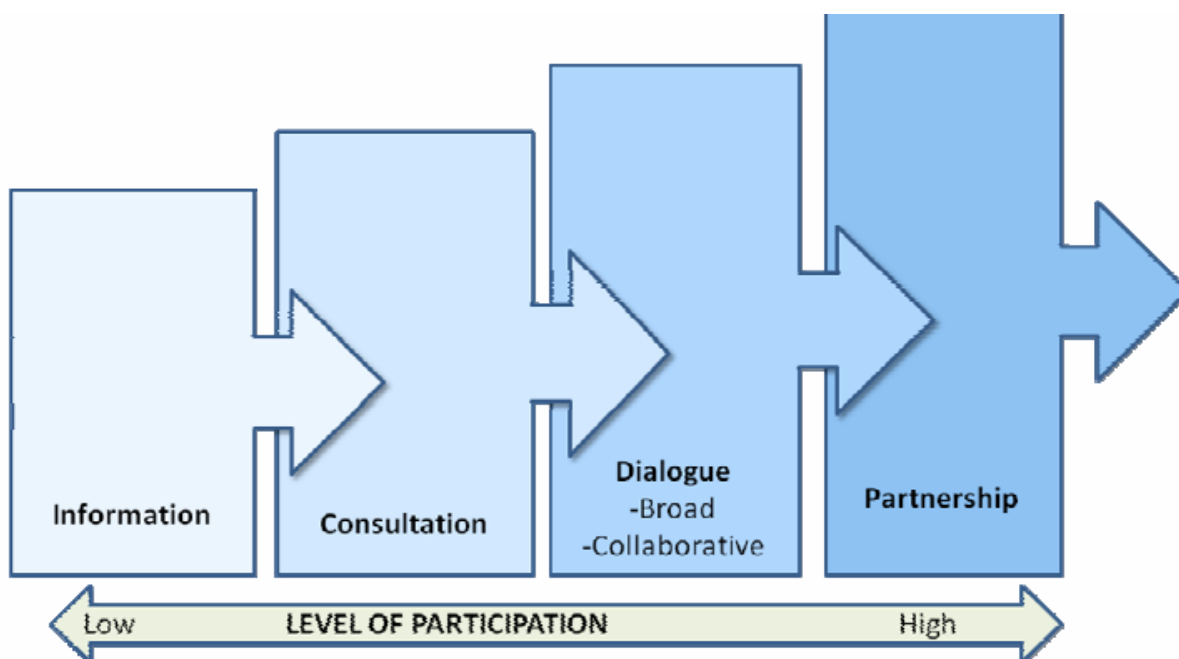
Există două dimensiuni interconectate la acest proces. În primul rând, nivelurile de participare sunt descrise în secțiunea III.i, dispuse în ordine crescătoare a intensității, de la simpla furnizare de informații la consultare, dialog și, în final, parteneriat între ONG-uri și autoritățile publice. În al doilea rând, pașii în procesul politic de luare a deciziilor sunt prezentate în secțiunea III.ii, și anume cele șase măsuri luate de către autoritățile publice de la ordinea de zi care stabilește punerea în aplicare, până la monitorizare și reformulare.

Un capitol distinct (III.iii) oferă instrumente care se pot aplica în orice etapă și care furnizează procesului de participare sprijin transversal.

Aceste elemente sunt apoi combinate pentru a forma o matrice de participare civilă (IV) care oferă o prezentare vizuală a naturii interdependente a procesului.

IV.i Diversele niveluri de participare

Implicarea ONG-urilor în diferitele etape ale procesului politic de luare a deciziilor variază în funcție de intensitatea participării. Există patru niveluri progresive de participare, de la cel mai puțin, la cel mai participativ. Acestea sunt: informare; consultare; dialog; și parteneriat. Acestea pot fi aplicate la orice pas în procesul de luare a deciziilor, dar sunt de multe ori deosebit de relevante în anumite puncte din proces.

1. Informațiile

Accesul la informații stă la baza tuturor măsurilor ulterioare în implicarea ONG-urilor în procesul politic de luare a deciziilor. Acesta este un nivel relativ scăzut de participare, care de obicei constă din furnizare de informații într-un singur sens de la autoritățile publice și nu este necesară sau de așteptat nicio interacțiune sau implicare din partea ONG-urilor.

Informațiile sunt relevante pentru toate etapele procesului decizional.

2. Consultarea

Aceasta este o formă de inițiativă în care autoritățile publice solicită ONG-urile cu privire la opinia acestora referitoare la un anumit subiect sau dezvoltare de politică. Consultarea include, de obicei, autoritățile care informează ONG-urile cu privire la evoluțiile politice actuale și solicită comentarii, opinii și impresii. Inițiativa și temele vin din partea autorităților publice, nu a ONG-urilor.

Consultarea este relevantă pentru toate etapele procesului decizional, în special pentru elaborare, monitorizare și reformulare.

3. Dialogul

Inițiativa pentru dialog poate fi luată de oricare dintre cele două părți și poate fi fie **generală**, fie de **colaborare**.

Un dialog larg este o comunicare în ambele sensuri construită pe interese comune și obiective posibil împărtășite pentru a asigura un schimb periodic de opinii. Acesta variază de la audieri publice deschise la reuniuni de specialitate între ONG-uri și autoritățile publice. Discuția rămâne largă și nu este în mod explicit legată de un proces de elaborare a politicilor actuale.

Un dialog de colaborare este construit pe interese comune pentru dezvoltarea unei anumite politici. Dialogul de colaborare are de obicei drept rezultat o recomandare, o strategie sau o legislație comună. Dialogul de colaborare are o capacitate mai mare decât dialogul larg întrucât constă în reuniuni comune, adesea frecvente și periodice pentru dezvoltarea de strategii cheie de politici și duce adesea la rezultate convenite.

Dialogul este extrem de apreciat în toate etapele ciclului politic de luare a deciziilor, dar este crucial în stabilirea, redactarea și reformularea ordinii de zi.

4. Parteneriatul

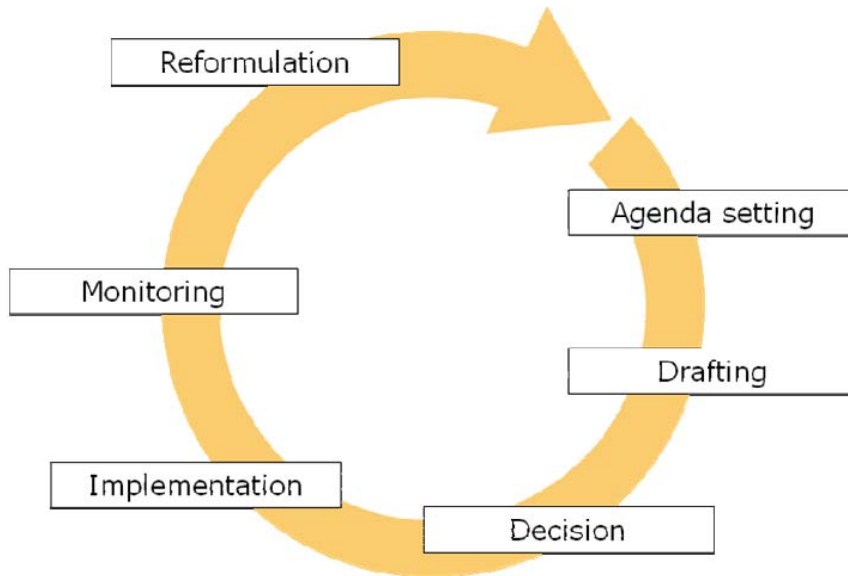
Un parteneriat presupune împărțirea responsabilităților în fiecare etapă a procesului politic de luare a deciziilor de la stabilirea ordinii de zi, redactare, decizie și punerea în aplicare a inițiativelor politice. Este cea mai înaltă formă de participare.

La acest nivel, ONG-urile și autoritățile publice se reunesc pentru o cooperare strânsă, asigurând în același timp că ONG-urile continuă să fie independente și că au dreptul de a se angaja și de a acționa indiferent de situația de parteneriat. Parteneriatul poate include activități cum ar fi delegarea unei sarcini specifice către un ONG, de exemplu furnizarea de servicii, precum și forumuri participative și stabilirea de co-organisme de luare a deciziilor, inclusiv pentru alocarea resurselor.

Parteneriatul poate avea loc în toate etapele procesului politic de luare a deciziilor și este în special relevant la stabilirea ordinii de zi sau etapele de implementare.

IV.ii Etape în procesul politic de luare a deciziilor

Ciclul de mai jos definește cele șase etape diferite ale procesului politic de luare a deciziilor: stabilirea ordinii de zi, elaborarea de politici, luarea deciziilor, punerea în aplicare a politicilor, monitorizarea și reformularea politicii. Fiecare pas oferă ONG-urilor și autorităților publice posibilitatea de a interacționa.

1. Stabilirea ordinii de zi

Agenda politică este convenită de către parlament și guvern, dar poate fi modelată de către ONG-uri, sau grupuri de ONG-uri, prin intermediul campaniilor și lobby pentru probleme, nevoi și preocupări. Inițiative noi de politică sunt adesea rezultatul influenței campaniilor ONG-urilor. În etapa aceasta, ONG-urile își propun să influențeze factorii de decizie în numele unui interes colectiv și să acționeze într-un mod complementar dezbaterilor politice.

Contribuții ale ONG-urilor:

- **Pledare:** ridicarea de probleme, preocupări și nevoi pentru un grup specific de utilizatori, a unui punct de vedere sau a unui interes public general care nu este încă acoperit de legislație sau de alte documente de politici, instrumente sau măsuri;
- **Informare și conștientizare:** împărtășirea constatărilor ONG-urilor autorităților publice, implicarea și reprezentarea membrilor, a utilizatorilor și a grupurilor cheie de cetățeni și acționarea drept canale care să ajungă la cetățeni; ascultare, reacționare și informare;
- **Expertiză și consiliere:** experții cu cunoștințe despre un anumit subiect joacă un rol cheie în stabilirea agendei politice. Analiza și cercetarea acestora identifică nevoi actuale și viitoare în societate și oferă perspective cruciale;
- **Inovare:** dezvoltarea de noi soluții și abordări, demonstrarea modului în care acestea pot fi incluse pe agenda politică;
- **Furnizarea de servicii:** actor cheie în formarea politicilor și crearea de servicii alternative sau ne-existente pentru un anumit grup de utilizatori.

Responsabilitățile autorităților publice:

- **Schimb de informații:** Să furnizeze informații la zi, exacte și în timp util într-un format accesibil pentru toate părțile interesate;
- **Proceduri:** Să dezvolte și să adere la un proces transparent de luare a deciziilor. Să furnizeze proceduri clare, deschise și accesibile pentru participare;
- **Furnizarea de resurse:** Să permită participarea activă a societății civile prin, de exemplu, dispoziții bugetare, sprijin în natură sau servicii administrative;
- **Receptivitate:** Să asigure implicarea activă a reprezentanților autorității publice în domeniu; să asculte, să reacționeze și să ofere feedback.

Instrumente și mecanisme utile:

- **Informații:**
 - **Accesul simplu și liber la informații** relevante, exacte și actualizate privind procesul politic, documente și factorii de decizie politică, de exemplu, baze de date on-line;
 - **Cercetare** pentru a înțelege o preocupare și a dezvolta soluții propuse;
 - **Organizare de campanii și lobby** de către ONG-uri pe baza promovării conștientizării, cum ar fi documente de politică, afișe și pliante, site-uri, comunicate mass-media și demonstrații publice;
 - **Site** cu acces cuprinzător la documente cheie și anunțarea de evenimente publice.
- **Consultare:**
 - **Petiții** - pot fi făcute prin instrumente online, cum ar fi petiție electronică sau forum web;
 - **Consultare**, online sau alte tehnici, pentru a aduna subiecte de interes și sugestii de la părțile interesate.
- **Dialog:**
 - **Audieri și forumuri publice** cu părțile interesate pentru a identifica și interpreta sensibilitățile și interesele diferitelor grupuri;
 - **Forumuri și consilii viitoare ale cetățenilor** pentru a discuta cu cetățenii și ONG-urile;
 - **Contact cheie cu guvernul** care permite societății civile să aibă acces la informații privind inițiativele politice actuale.
- **Parteneriat:**
 - **Grup sau comitet de lucru** format ca un grup permanent sau ad-hoc de experți pentru a consilia cu privire la preferințele de politică.

2. Elaborarea

Autoritățile publice au, de obicei, procese bine stabilite pentru politica de redactare. Aici, ONG-urile sunt adesea implicate în domenii precum identificarea problemelor, propunerea de soluții și furnizarea de dovezi pentru propunerea lor preferată cu, de exemplu, interviuri sau cercetare. Facilitarea oportunităților pentru consultare ar trebui să fie un element cheie în această etapă, precum și diverse forme de dialog pentru a colecta informații de la factorii cheie interesați.

Contribuția ONG-urilor:

- **Pledare:** garantează că se iau în considerare nevoile și interesele părților interesate afectate de proiectul de politică;
- **Informare și conștientizare:** ONG-urile informează membrii, utilizatorii și grupurile cetățenilor cheie cu privire la procesul de elaborare;
- **Expertiză și consiliere:** furnizează analize și cercetare privind aspectele avute în vedere sau ridică priorități suplimentare care să fie incluse în proiectul de politică;
- **Inovare:** oferă soluții prin introducerea de abordări noi, soluții practice și modele concrete care aduc beneficii anumitor grupuri de utilizatori;

- **Furnizarea de servicii:** contribuie la redactarea politicii pentru a asigura că nevoile specifice ale utilizatorilor acestora sunt luate în considerare și că sunt îndeplinite condițiile necesare;
- **Funcția 'watchdog' (de supraveghere):** urmăresc procesul de elaborare pentru a se asigura că preocupările factorilor interesați sunt luate în considerare și că procesul este transparent și incluziv.

Responsabilitățile autorităților publice:

- **Împărtășirea informațiilor:** Să furnizeze informații în timp util și cuprinzătoare cu privire la procesele actuale de consultare;
- **Proceduri:** Să dezvolte și să adere la standardele minime de consultare, cum ar fi obiective clare, reguli de participare, termene, contacte deschise etc. Să organizeze reuniuni de consultare, inclusiv invitația de participare a tuturor factorilor interesați potențiali;
- **Furnizarea de resurse:** Să furnizeze termene adecvate și mijloace de consultare pentru a asigura participarea la diferite niveluri ale societății civile;
- **Receptivitate:** Să asigure implicarea activă a reprezentanților autorității publice din domeniu; să asculte, să reacționeze și să ofere feedback.

Instrumente utile și mecanisme:

- **Informații:**
 - **Accesul deschis și liber la documente de politici,** inclusiv cu punct unic de informare pentru redactarea politicii, cu informații disponibile în diferite formate care să ajungă la public;
 - **Site** cu acces cuprinzător la documente cheie și anunțarea de evenimente publice;
 - **Organizare de campanii și lobby** pentru modelarea proiectului de politică prin documente de poziție, scrisori, manifeste;
 - **Difuzări web** de la audieri, reuniuni și dezbateri care permit oamenilor să privească și să asculte în timp real;
 - **Cercetare** care să ofere contribuție la procesul de elaborare a politicii.
- **Consultare și dialog:**
 - **Audieri și comisii pentru întrebări și răspunsuri** cu factorii interesați pentru a identifica și a interpreta sensibilitățile și preocupările și a strange propuneri, față-în-față sau on-line;
 - **Seminarii și reuniuni ale experților** care implică participarea de experți în dezvoltarea de cercetare sau studii de specialitate care pot fi utilizate în elaborare;
 - **Comisii din mai mulți factori interesați și organisme de consultare** care constau din sau conțin reprezentanți ai sectorului ONG-urilor; ar putea fi permanente sau ad-hoc.
- **Parteneriat:**
 - **Co-redactare:** implicarea activă în elaborarea de părți ale procesului legislativ.

3. Decizie

Formele de luare a deciziilor politice variază în funcție de contextul național și legislativ. Caracteristici comune sunt stabilirea unei directive ale politicii guvernamentale de către un minister; sau legislație, cum ar fi aprobarea unei legi prin vot parlamentar; sau referendum public, care necesită ulterior legislație care să permită acest lucru. Proiectele de legi și moțiunile ar trebui să fie deschise contribuției și participării din partea ONG-urilor. Autoritățile publice ar trebui să evalueze punctele de vedere și opiniile înainte de luarea deciziei. La această etapă, consultarea este centrală pentru decizia informată. Cu toate acestea, puterea finală de alegere aparține autorităților publice, cu excepția cazului în care decizia este luată prin vot public, referendum sau printr-un mecanism de co-decizie.

Contribuția ONG-urilor:

- **Pledare:** influențarea factorilor de decizie înainte de un vot;
- **Informare și conștientizare:** informarea membrilor, a utilizatorilor și a grupuri de cetățeni cheie cu privire la deciziile politice și efectul lor potențial;
- **Expertiză și consiliere:** furnizarea de analize detaliate pentru a informa și influența factorii de decizie;
- **Funcția ‘watchdog’:** ulterior procesului de luare a deciziilor, asigurând că acesta este democratic, transparent și de eficiență optimă.

Responsabilitățile autorităților publice:

- **Împărtășirea informațiilor:** Să furnizeze informații privind politicile aflate în procesul de luare a deciziilor;
- **Proceduri:** Să ofere și să urmeze procedurile pentru mecanisme de luare a deciziei prin colaborare, dacă este cazul;
- **Furnizarea de resurse:** Să permită și să sprijine participarea activă a societății civile prin asocierea ONG-urilor în etapa de decizii;
- **Receptivitate:** Să asculte, să ia în considerare și să răspundă la contribuția societății civile.

Instrumente și mecanisme utile:

- **Informații:**
 - **Organizarea de campanii și lobby** pentru a influența factorii de decizie, de exemplu prin utilizarea de pliante, site-uri, comunicate mass-media și demonstrații publice.
- **Consultare și dialog:**
 - **Sesiuni plenare deschise sau sesiuni ale comitetului** pentru a se asigura accesul liber la dezbateri în timpul procesului de luare a deciziilor.
- **Parteneriat:**
 - **Luarea în comun a deciziilor** prin intermediul forumurilor, al conferințelor de stabilire a consensului și al altor reuniuni participative;
 - **Luarea de decizii prin colaborare**, cum ar fi bugetarea participativă.

4. Punerea în aplicare

Aceasta este etapa la care multe ONG-uri sunt cele mai active, de exemplu în livrarea de servicii și execuția proiectelor. O mare parte din activitatea desfășurată de ONG-uri în etapele anterioare includ încercări de a influența punerea în aplicare a politicii. Această fază este în mod deosebit importantă pentru a asigura că rezultatul intenționat va fi realizat. Accesul la informații clare și transparente cu privire la așteptări și oportunități este important în această etapă, precum și parteneriatele active.

Contribuția ONG-urilor:

- **Informare și conștientizare:** axate în primul rând pe sensibilizarea publicului, explicarea avantajelor sau a dezavantajelor și a impactului politicii;
- **Furnizarea de servicii:** un actor cheie în punerea în aplicare a inițiativelor de politică, care de multe ori poartă principala responsabilitate pentru livrare;
- **Funcția ‘watchdog’:** evaluează și asigură că politica este pusă în aplicare așa cum a fost destinată, fără efecte secundare nocive.

Responsabilitățile autorităților publice:

- **Împărtășirea informațiilor:** Să furnizeze informații privind strategiile de punere în aplicare, procedurile privind licitațiile publice și liniile directoare ale proiectului;
- **Proceduri:** Să urmeze normele și reglementările stabilite pentru punerea în aplicare a politicii.

- **Furnizarea de resurse:** Să permită participarea activă a societății civile în etapa de implementare prin, de exemplu, dispoziții bugetare, sprijin în natură sau servicii administrative;
- **Receptivitate:** Să fie disponibile și să reacționeze la nevoile specifice care rezultă din circumstanțe în jurul implementării politicii.

Instrumente și mecanisme utile:

- **Informații:**
 - **Accesul deschis și liber** la documentele din sectorul public cu privire la proiectele și deciziile de punere în aplicare;
 - **Site** cu acces cuprinzător la documente cheie și anunțarea de evenimente publice;
 - **Alerte e-mail** care anunță proiectul viitor și oportunitățile de finanțare;
 - **Întrebări frecvente** online sau alte canale pentru a oferi informații prezentate ca întrebări și răspunsuri, orientate spre furnizarea de ajutor practic și îndrumare;
 - **Procedură de licitație anunțată public** pentru a oferi un proces deschis și transparent pentru furnizarea de servicii.
- **Consultare:**
 - **Evenimente, conferințe, forumuri și seminarii** pentru a informa și a discuta despre punerea în aplicare a politicii cu ONG-urile și cu publicul.
- **Dialog:**
 - **Seminarii de construire a capacității** pentru a spori cunoștințele și capacitatea relevantă pentru punerea în aplicare;
 - **Seminarii de instruire** pentru ONG-uri și autoritățile publice pe anumite subiecte relevante pentru punerea în aplicare, cum ar fi achiziții, proiecte și cereri de finanțare.
- **Parteneriat:**
 - **Parteneriat strategic** în cazul în care ONG-urile și autoritățile publice formează un parteneriat pentru a pune în aplicare politica; acesta poate varia de la un program pilot de mică anvergură până la responsabilitatea deplină a punerii în aplicare.

5. Monitorizare

În acest punct, rolul ONG-urilor este de a monitoriza și de a evalua rezultatele politicii puse în aplicare. Este important să existe un sistem de monitorizare eficient și transparent care asigură că politica / programul atinge scopul propus.

Contribuția ONG-urilor:

- **Pledare:** să monitorizeze și să spună dacă inițiativa de politică a ajuns la beneficiarii doriți și a avut rezultatul intenționat pentru societate;
- **Expertiză și consiliere:** să strângă dovezi sau să facă cercetări privind impactul politicii; include think-tank-uri ("*grupuri de reflexie și influență*") și institute de cercetare;
- **Furnizare de servicii:** responsabilitatea de a monitoriza efectele programului în ceea ce privește calitatea, durabilitatea, eficiența și exemple de cazuri reale;
- **Funcția 'watchdog':** un rol prioritar în monitorizarea efectelor politicii, pentru a asigura că obiectivele dorite sunt atinse.

Responsabilitățile autorităților publice:

- **Împărtășirea informațiilor:** Să furnizeze informații privind stadiul actual al politicii;
- **Receptivitate:** Să asculte și să reacționeze la puncte specifice ridicate de ONG-uri și de societatea civilă.

Instrumente și mecanisme utile:

- **Informații:**
 - **Accesul deschis și liber la informații** cu privire la evoluția politicii;
 - **Strângerea de dovezi** pentru a colecta cazuri și statistici privind livrarea proiectului;
 - **Evaluarea** politicii și a impactului acesteia, prin conferințe și raportare;
 - **Studii de cercetare** independente pentru a extrage învățămintele cheie.
- **Consultare:**
 - Mecanisme de **feedback** pentru a urmări progresul, cum ar fi sondaje, sondaje de web sau chestionare.
- **Dialog:**
 - **Grup sau comitet de lucru** alcătuit din ONG-uri (atât utilizatori cât și furnizori) responsabile cu monitorizarea și evaluarea inițiativei de politică.
- **Parteneriat:**
 - **Grup sau comitet de lucru** alcătuit din ONG-uri și autorități publice reunindu-se într-un parteneriat strategic pentru a monitoriza și a evalua inițiativa de politică.

6. Reformulare

Cunoștințele dobândite ca urmare a punerii în aplicare a politicii, împreună cu nevoile care evoluează în societate adesea necesită o reformulare a politicii. Acest lucru trebuie să se bazeze pe accesul la informații și oportunități la dialog pentru a identifica nevoile și inițiativele. Această reformulare permite inițierea unui nou ciclu de luare a deciziilor.

Contribuții ale ONG-urilor:

- **Pledare:** să facă lobby pentru reînnoirea politicii prin exprimarea limitărilor sau a efectelor secundare ale politicii actuale, pentru a satisface nevoile utilizatorilor sau ale cetățenilor;
- **Expertiză și consiliere:** să întreprindă cercetări și analize pentru a identifica lacunele inițiativei de politică actuală și să ofere justificarea pentru reformulare;
- **Inovare:** să dezvolte noi abordări pentru abordarea politicii respective; acest lucru poate fi un element cheie în politica de reînnoire;
- **Furnizare de servicii:** să identifice obstacolele și să strângă dovezi pentru a ilustra nevoile în evoluție care necesită o reformulare a politicii.

Responsabilitățile autorităților publice:

- **Schimbul de informații:** să furnizeze informații cu privire la o posibilă revizuire a politicii și percepția acestora asupra schimbărilor necesare din politică;
- **Proceduri:** să furnizeze proceduri clare, deschise și accesibile pentru participare;
- **Furnizarea de resurse:** să permită și să sprijine participarea activă a societății civile;
- **Receptivitate:** să asculte și să acționeze asupra contribuției din partea ONG-urilor.

Instrumente și mecanisme utile:

- **Informații:**
 - **Accesul deschis și liber la informații** care oferă evaluări, rezultate ale studiilor și alte elemente de probă cu privire la politica existentă;
- **Consultare:**
 - **Conferință sau reuniune** pentru a stabili următorii pași planificați de către autoritatea publică;
 - **Consultare online** pentru a strânge opiniile societății civile cu privire la modalitatea de urmărire a politicii / proiectului.
- **Dialog:**

- **Seminarii și forumuri deliberative** pentru implicarea factorilor interesați în dezvoltarea de noi direcții în domeniul politicii, de exemplu cafenea publică, spațiu deschis, alte metode de brainstorming.
- **Parteneriat:**
 - **Grup sau comitet de lucru** în cazul în care ONG-urile formează un grup de experți în comun cu alți factori interesați și autorități publice cu scopul de a recomanda o politică revizuită.

IV.iii Instrumente și mecanisme transversale de participare civilă

Există anumite instrumente sau mecanisme adunate din toată Europa în timpul consultării pentru Codul de Bune Practici pentru Participare Civilă, care oferă suport transversal participării pe parcursul întregului proces de luare a deciziilor:

1. E-participare

Instrumentele electronice oferă un potențial important pentru îmbunătățirea practicii democratice și participarea unei societăți civile organizate. Ele pot contribui în mare măsură la transparența, responsabilitatea și capacitatea de reacție a instituțiilor, precum și la promovarea angajamentului cetățenilor și pentru creșterea capacității și a accesibilității și incluziunii procesului democratic.

Pentru a beneficia pe deplin de pe urma potențialul lor, e-instrumentele ar trebui integrate de către toți participanții de luare a deciziilor, inclusiv de către autoritățile de la toate nivelurile și societatea civilă organizată.

2. Consolidarea capacităților de participare

Este esențial să se dezvolte capacitatea și abilitățile ONG-urilor locale, regionale și naționale astfel încât să poată fi activ implicate în formularea de politici, dezvoltarea de proiecte și furnizarea de servicii. Consolidarea capacităților poate include, de asemenea, seminarii de instruire pentru a îmbunătăți înțelegerea rolurilor reciproce ale ONG-urilor și ale autorităților publice în acest angajament, precum și programe de schimb pentru a facilita înțelegerea realităților celuilalt.

3. Structuri pentru cooperare între ONG-uri și autoritățile publice

În vederea facilitării relației dintre autoritățile publice și ONG-uri, un număr de țări au dezvoltat organisme de coordonare. Acestea includ: organisme guvernamentale, cum ar fi o persoană de contact pentru societatea civilă în fiecare minister sau un organism de coordonare la nivel central în calitate de interlocutor unic; structuri comune cum ar fi comitetele cu mai mulți factori interesați, grupuri de lucru, consilii de experți și alte organisme de consultare (permanente sau ad-hoc); sau alianțe/coaliții de ONG-uri care își reunesc resursele și dezvoltă poziții comune.

4. Documentele-cadru privind cooperarea între ONG-uri și autoritățile publice

În multe țări europene, au fost dezvoltate acorduri cadru pentru a sublinia angajamentele, rolurile și responsabilitățile și procedurile de cooperare. Aceste documente stabilesc o bază clară pentru relație și facilitează prin aceasta un dialog continuu și înțelegerea reciprocă între ONG-uri și autoritățile publice. Acestea includ acorduri bilaterale cu parlamentul sau guvernul, documente de strategie pentru cooperare și programe oficiale pentru cooperare, adoptate de către autoritățile publice.

V. Matricea de participare civilă

Pentru a ilustra și a clarifica relația, matricea de mai jos vizualizează etapele procesului politic de luare a deciziilor și legătura lor cu nivelurile de participare. Aceasta se bazează pe bune practici și exemple din societatea civilă din toată Europa și este menită să ofere inspirație pentru acțiune și să consolideze interacțiunea dintre ONG-uri și autoritățile publice.

La fiecare etapă din procesul de luare a deciziilor (de la stânga la dreapta) există diferite niveluri de participare a ONG-urilor (de jos în sus). Se consideră că pașii în procesul politic de luare a deciziilor pot fi aplicați oricărui context din Europa, de la nivel local la nivel național. Așa cum s-a explicat, nivelurile de participare la fiecare punct în procesul de luare a deciziilor pot varia de la scăzut la ridicat și se intenționează ca instrumentele propuse să fie utilizate ca modalități de a pune în aplicare a fiecărui tip de participare.

Această matrice poate fi folosită în diverse moduri, cum ar fi cartografierea nivelurilor de angajare a societății civile în orice proces politic dat; evaluarea participării ONG-urilor într-un punct oarecare al unui proces; sau ca o resursă practică de planificarea de către ONG a activităților legate de politică. Aceasta nu se dorește a fi o listă exhaustivă și poate fi adaptată la mai multe utilizări.

Matricea ilustrează elementele corelate ale participării la procesul de luare a deciziilor. Acest exemplu arată modul în care instrumentele utile menționate mai sus pot atinge nivelul dorit de participare la fiecare pas din procesul de luare a deciziilor.

Parteneriat	Grup sau comitet de lucru	Elaborare în colaborare	Luare de decizii în comun Luare de decizii în colaborare	Parteneriate strategice	Grup sau comitet de lucru	Grup sau comitet de lucru
Dialog	Audieri sau forumuri publice Forumuri și consilii viitoare ale cetățenilor Contact cheie al guvernului	Audieri și comisii de asigurare a calității Seminarii cu experți Comitete cu mai mulți factori interesați și organisme de consultare	Sesiuni în plen deschise sau de comitete	Seminarii de construire a capacității Seminarii de instruire	Grup sau comitet de lucru	Seminarii și forumuri deliberative
Consultare	Petiții Consultare online sau alte tehnici	Audieri și comisii de asigurare a calității Seminarii cu experți Comitete cu mai mulți factori interesați și organisme de consultare	Sesiuni în plen deschise sau de comitete	Evenimente, conferințe, forumuri, seminarii	Mecanisme de feedback	Conferințe sau reuniuni Consultare online
Informare	Acces facil și deschis la informații Cercetare Organizare de campanii și lobby Site pentru documente cheie	Acces deschis și liber la documente de politică Site pentru documente cheie Organizare de campanii și lobby Difuzări web Contribuții de cercetare	Organizare de campanii și lobby	Acces deschis la informații Site pentru acces la informații Alerte e-mail Întrebări frecvente Proceduri de licitație publică	Acces deschis la informații Colectare de dovezi Evaluări Studii de cercetare	Acces deschis la informații
Niveluri de participare	Stabilirea ordinii de zi	Elaborare	Decizie	Implementare	Monitorizare	Reformulare
Etape în procesul politic de luare a deciziilor						